

Innhold

Innledning	13
Friluftsliv for mine tanker	13
Kapittel 1	
Er friluftsliv naturlig?	20
Har vi et medfødt behov for natur?.....	21
Darwin og livets utvikling.....	22
Skapt for et liv i naturen?.....	23
Er friluftsliv naturlig?.....	24
Natur som kulturkritikk.....	25
Mennesket og moderne, biologisk evolusjonsteori.....	26
Sosiobiologi.....	28
Selviske gener.....	30
Biologiske teorier i forskning om friluftsliv.....	32
Vitenskap og menneskesyn.....	34
Teori og ideologi.....	36
Jakten på det naturlige mennesket.....	38
Mennesket - dyret som unngikk spesialisering.....	39
Vi er biologiske skikkelser.....	40
Å undre seg.....	41
Menneskets utvikling gjenspeiler Livets.....	43
Litteratur.....	44
Kapittel 2	
På kulturens stier i naturen	49
Våre usynlige kulturelle briller.....	50
Vi tenker i motsetningspar.....	52
Naturen som kulturens motbilde.....	53
Fritiden som arbeidets motsetning.....	54

De kulturelle sansene.....	56
Kontraster og kulturer.....	58
Det uryddige kulturbegrepet	60
Friluftsliv som kultur.....	61
Friluftsliv, kultur og det moderne.....	62
Kultur, metaforer og symboler	64
Friluftsliv som kulturelt fenomen.....	65
Kulturanalyser av friluftsliv	66
Er verden en kulturell konstruksjon?.....	68
Kulturelle fortolkningsmønstre og virkeligheten.....	69
Litteratur.....	70

Kapittel 3

Valfart og vandring	74
Vandringen som rite.....	75
Olavus Rex, Norges evige konge.....	76
Himmelretningene danner et kors.....	76
Veien til deg selv.....	77
Å være på vei i middelalderen.....	79
Villnaturen - hvor menneskets plass ikke er gitt	79
Naturen som en åndelig virkelighet	80
Ferden som det gode fellesskapet	81
Middelalderen og vår tid	82
Livet som en passasje	83
Pilegrimens holdninger - og friluftsvandrerens.....	83
Liminale opplevelser	84
Communitas - fellesskapet i samfunnets sprekker.....	85
Naturens symbolverdier	87
Den avhelligede naturen.....	88
Religion som grunnmønster i samfunnet	89
Økoteologi.....	90
Moderne pilegrimer	91
Konteksten igjen	92
Sosial funksjon	94
Litteratur.....	95

Kapittel 4

Friluftslivets mytologiske røtter	100
«Europas siste naturfolk».....	101
En lære om mytene	102
Den norske naturmytologien.....	103

Barbarenes lover	104
Corpus Juris Civilis	105
Barbarisk rett og frihet.....	105
Naturen som frihetens vern.....	106
Flerbruk i utmark.....	108
Flere rettsoppfatninger side om side	108
Romantikken – nasjonalmytologien tar form.....	110
Vintermytologien er to tusen år gammel og egentlig europeisk.....	111
Skogsbygder og pelsjakt.....	112
Skiene – jaktredskap.....	113
Ski og tømmerhogst.....	115
Vinter – reisetid.....	115
Samene er vinterfolket!.....	117
Vintermarkeder	117
Skiløperne inntar fjellet.....	118
Nasjon og natur, land og lynne.....	120
Gjør det vanskelige med et smil!.....	122
Mening er noe vi arver, men også skaper selv	123
Litteratur.....	124

Kapittel 5

Da naturen ble skjønn og sunn	130
Ømfintligheten som ideal.....	131
Den nyttige naturen og den skjønne	132
Det sublime.....	132
Fra det nyttende til det ytende mennesket.....	134
Mannlig og kvinnelig	135
Naturen – skjønn, åndfull og sunn	136
Naturterapiene.....	137
Opplysning, romantikk og utviklingslære.....	139
Helsediskurs og naturalistisk ideologi	140
Naturalismen og krigen	141
Å forbedre befolkningsmateriellet.....	143
Naturen og sansene	144
Naturen som antisivilisatorisk moralitet	145
Luften bærer naturens egenart	145
Kulturarv og dannelse.....	146
Kroppen som kulturell konstruksjon	147
Makten og kroppen	148
Reisefeber?	150
Å rykke i lenkene.....	151

Naturmøtet og helse	152
Hvordan kan vi forklare dette?	154
Salutogenes	155
Litteratur.....	156

Kapittel 6

Friluftsliv i hundre år	159
De store samfunnsprosjektene	160
I. Det nasjonale prosjektet	161
II. Mellomkrigstidens sosiale prosjekt	165
III. Etterkrigstidens moderniseringsprosjekt.....	170
IV. Det økologiske prosjektet i 1970-1980-årene.....	175
Friluftslivet speiler samfunnet.....	181
Å fortelle historien om friluftslivets historie.....	182
Den vertikale historien.....	182
Den horisontale historien.....	183
Hvilke er kildene?	184
Kilder og levninger	185
Litteratur.....	187

Kapittel 7

Friluftsliv, identitet og det moderne	190
Det moderne og motene	191
Modernitet som analytisk begrep	191
Hva er modernisme?	192
Materialistisk og idealistisk historiesyn	194
Friluftsliv er moderne - men er det modernistisk?	195
Det tradisjonelle og det moderne	197
Custom og Tradition.....	198
Sosiologien som modernitetens selvrefleksjon.....	199
Modernitet og identitet	200
Senmodernitet og identitet.....	204
Identitet - det moderne menneskes grunnspørsmål	205
Friluftsliv som modernitetsfenomen	208
Naturen som sanselighetens fristed	208
Natur og allsidig livsutfoldelse	210
Friluftsliv og fellesskap.....	211
Friluftsliv som egendefinerte utfordringer	213
Friluftsliv som å forenkle livet.....	214
Natur som det vedvarende	215
Å utvide perspektivene og sprengre grenser	216

Å forholde seg til tiden og historien.....	216
Naturen som symbolverden	218
Friluftsliv og økologisk identitet	218
Identifikasjon og selvrealisering.....	219
Litteratur.....	221

Kapittel 8

Friluftsliv - villblomst eller nytteplante?	225
Gemeinschaft og Gesellschaft - igjen	226
Den norske modellen	227
Offentligheten - et mangehodet troll.....	229
«Land skal med lov bygges».....	231
Fungerer! - Fungerer ikke?	232
Forvaltningens rasjonalitet og allmenningens tragedie	233
Hva skal vi si om friluftslivets frivillighet?.....	235
«Å bære sprikende staur».....	236
Det marginaliserte friluftslivet	236
Mange paraplyer - men lite regn	237
Friluftslivet faller mellom stolene	239
Hvem gjør hva hvor?	239
Å virke og å synes.....	240
Friluftslivets profesjonalisering	242
Markedet.....	243
Materialistisk verdiorientering.....	246
Ekspressiv konsumpsjon	247
Taulagets logikk og etikk	251
Hva bør gjøres?	254
Litteratur.....	255

Kapittel 9

Marka, loven og makten	260
Opp av Oslo-gryta!.....	261
Friluftsrådet og markagrensen	261
Lover - men hjelper de?.....	262
Den rødgrønne Markaloven.....	263
Så var freden slutt.....	264
Mellomspill om faglige tekster: saklighet, redelighet og engasjement.....	265
Teoriens verden og virkelighetens	266
Teorien om de sosiale feltene.....	267
Friluftsliv som sosial kapital.....	268
Marka som sosialt felt	270

Én eller flere eliter?.....	272
Friluftsliv som diskurs	272
Det nesten håpløst mangfoldige diskursbegrepet.....	273
Diskursanalyser av friluftsliv	274
Den språklige vendingen	275
Hva sier diskursperspektivet om friluftsliv?	276
Diskursene om Marka.....	278
En taper diskurskampen hvis en ikke deltar i den!.....	279
Friluftslivets verdier og friluftslivets diskurser	280
Litteratur.....	281

Kapittel 10

Natur og livsverden	284
Å gå til tingene selv	285
Den opplevde verden og vitenskapens abstraksjoner	286
Menneskets til-værelse	288
Natur som livsverden	289
Kroppen er menneskets møte med verden.....	290
Kroppsskjema.....	291
Den relasjonelle kroppen.....	293
Å være i flyten	294
Kroppen som objekt	295
Estetikken utarming og kommersialisering.....	296
Handlingene avdekker tilværelsens kvaliteter.....	297
Situasjon og prosjekt - fjellet og klatringen	298
Fenomenenes verden og den sosiokulturelt konstruerte	299
Intensjon.....	300
Fenomenologiske analyser av friluftslivet	301
Fenomenologi og eksistensfilosofi.....	303
Faktisiteten og friheten	304
Friluftsliv - å rendyrke temaet om situert frihet?.....	305
Å være ille situert	306
Faktisiteten som sosio-materia.....	307
Naturens åpne tiltale.....	309
Naturens åpenhet må vernes!	310
Å ta friheten på alvor	311
Sluttord om teoriens mangfold og friluftslivets virkelighet	311
De store systemene	312
Teorimangfold	313
Litteratur.....	314